

Kako smo živeli?

Sila skromno. Bilo je težko, saj včasih nismo imeli niti kruha.

Ata, Štefonov Joža iz Plavškega Rovta, je dobil od tete Helene Razinger malo posestvo in hiško pri Sv. Križu v Kajzah. Bila sta sama in brez potomcev, ker je sin v mladosti

Bognarjev Jože – Štefonov iz Plavškega Rovta

tragično preminil. Hiška se je »k sreči« sama podrla, kakor je rekel stric Šimnovčev Tonej. Ata je naredil novo približno v letih 1939-40. Bil je gozdni delavec, po poklicu »bognar« (kolar). V Celovcu se je izučil za drobna lesna dela, lesene vozove, rtiče, samotežne sani in tako dalje. Oženil se je 1940 z Antonijo Ocepek, ki je delala v hotelu Belcijan, kamor jo je pripeljal gospod Belcijan iz Komende. Mama je potem ostala gospodinja doma. Spomnim se, da je nekoč sedela pri oknu, pestovala najmlajšo sestrico in rekla: »Kruha nimamo nič«. Jaz sem ji odgovorila: »Ga boste pa spekli...«. Seveda sem bila takrat premajhna, da bi razumela. Danes si človek težko predstavlja tako materino stisko. No, spomnim se, da so nam potem dvakrat pripeljali moko iz Amerike, ki nam jo je poslal brat strica Toneja. Včasih smo šli po moko na mamin dom v Komendo, pa je očim rekel, da prihajamo prepogosto. Jedli smo prežgano juho, krompirjevo župo, zelje,

žgance in krompir. Za solato smo nabirali »sirčkole«. To so bili mali lističi, ki so rasli na zelnikih, preden smo jih »preštihali« (prelopatili).

No, tudi letoviščarje smo imeli ... Zanje je bila na podstrehi ena soba. Kuhali smo skupaj v kuhinji. Stranišče je bilo zunaj. Tudi pri naših sosedi Čopovih so imeli letoviščarje. Spomnim se Kostanjškovih iz Maribora. Gospod je bil profesor in nam je prinesel pomaranče, ki jih je olupil na rožo. Takrat smo jih videli prvič, potem pa spet dolgo ne. Spominjam se tudi para iz Ljubljane, čigar otroka imata danes tu vsak svojo počitniško hišico. Spominjam se tudi čedne in postavne svetlolase gospe iz

Vojvodine, ki je bila nastanjena v hotelu pri Belcijanu. Hodila je s palico, ki je bila zelo lepo oblikovana in zakrivljena, z grčicami, izdelana iz neznanega lesa. Vsako leto jo je pri nas shranila za naslednje leto.

Mama je večkrat povedala, kako je bilo pri Belcijanu, ko je tam še delala kot sobarica, perica in nazadnje kot kuharica. Pozimi so prodali tudi po sedemsto čajev na večer, tolikšen je bil obisk! Ljudje so se z Jesenic prihajali sankat. V hotel so se prišli ogret in »privezat dušo«. Sanke sta medtem pazila dva uslužbenca. Sankali so se skozi Golo peč, naredili nekaj korakov do vrha Žbatnekovega polja, se spustili navzdol do Čufarja na Jesenicah, potem pa šli zopet nazaj. Zaposlena sem bila v trgovini pri Čuferju. Preden je začel voziti avtobus, smo se pozimi, ko je bil sneg, na »šiht« ob šestih zjutraj odpeljali s sankami. Peljali smo se sami ali v dvoje. Spomnim se, da me je nekajkrat odneslo čez glavno cesto skoraj na Čufarjevo dvorišče (med Čufarjevo in Vrečarjevo hišo).

Ata je večkrat pripovedoval, da je bilo včasih, ko so bili še rudarji pri Savskih jamah, veliko snega. Nekoč ga je zapadlo toliko, da so ostali skoraj brez hrane. Trije naj bi se ponjo odpravili v vas. Ko so se vrnili, so imeli ostali rudarji še vedno tri krompirje, saj niso vedeli, kdaj se vrnejo. Pozimi so »vlekli ploh«, če pred pustom ni bilo v vasi nobene poroke. Za veliko noč pa so streljali z možnarji, pod vodstvom Bogmana. Pri tem so bili obvezni beli predpasniki.

Pozimi 1974/75 je bilo toliko snega, da so ga odvažali s samotežnimi sanmi

Poleti smo na rovtih kosili in spravljali seno. Tistim, ki so imeli živino, vola ali konja, ni bilo treba vleči vej, naloženih s senom. Spomnim se, da sva z atom sama vlekla vrv, ostali pa so zadaj pomagali z grabljami in vilami. Majhni otroci so lahko sedeli na vrhu sena. Da malica in počitek ne bi trajala predolgo, se je ponavadi oglasil gospodar: »No, le pomo! Pr' Martinc že s'no pelejo!«. S Španovega rovta se lepo vidi

Na Mentnovem polju za karavlo

na Martinčev rovt. Tam so vedno prehitevali, saj so imeli sonce precej bolj zgodaj kot na tej strani, zato se jim je seno začelo prej sušiti. »Ja, a gunga pa ni?«, so spraševali kosci, če z žganjem še niso postregli.

Za konec še zanimivost: pri Mentnu so imeli na jesenu prečno obešeno bombo, ki jo je Robičev Cena pobral na Kavčku po bombardiranju Jesenic med drugo svetovno vojno. Služila je za klicanje na kosilo ali za poziv, naj se nekdo čim prej vrne s polja. Potrebno je bilo samo udariti s kladivom ali kamnom po njej, pa se je slišalo daleč naokoli. Malo po gospodarjevi smrti je izginila.

Pogled od Konarjevega rovta proti cerkvi Sv. Križa
